

від 16 листопада 2000 р. №1717 “Про перехід загальноосвітніх навчальних закладів на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання”. Цей документ передбачав всебічний розвиток та виховання особистості через формування в учнів повноцінних мовленнєвих, читацьких, обчислювальних умінь і навичок, бажання й уміння вчитися. Прийнятий стандарт став підґрунтям для розвантаження змісту початкової освіти, створення умов для утвердження особистісного навчання, орієнтацію на реалізацію компетентнісного підходу до змісту освіти, на формування універсальних компетенцій учнів. Принципово новим для початкової школи стало те, що вперше змістом початкової освіти поряд з функціональною підготовкою за роки початкової освіти передбачено набуття учнями достатнього особистого досвіду культури спілкування і співпраці у різних видах діяльності та самовираження у творчих видах завдань.

Прийняття Державного стандарту початкової освіти викликало необхідність розробки нових типових планів, програм для початкової ланки загальноосвітньої школи, створення нових підручників, методичних посібників для вчителів тощо. Уперше в історії української освіти зміна цілей, структури й змісту освіти відбулися на основі Державного стандарту початкової освіти.

РОЗВИТОК СПЕЦІАЛЬНИХ ШКІЛ ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ НА ЕТАПІ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОЇ ДЕРЖАВИ (1991-2000)

С. М. Шевченко, канд. пед. наук, с. н. с.

За роки незалежності в Україні створено правові основи державної національної політики, яка будується на принципах рівності соціальних, культурних прав і свобод усіх громадян, що знайшли відображення в Декларації прав національностей України (1991), Законах України “Про освіту” (1991), “Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні” (2004), “Про загальну середню освіту” (1999), “Про охорону дитинства” (2001), “Конституції України (1996) та ін.

У ході дослідження *схарактеризовано* державну освітню політику щодо дітей з особливими потребами на прикладі функціонування в умовах незалежної України спеціальних шкіл, які діяли у формі шкіл-інтернатів (1991-2000 рр.) I–III-го ступенів для дітей з різними особливими потребами. *Установлено*, що діяльність спеціальних шкіл скерувалася Конституцією України, Законами України “Про освіту”, “Про загальну середню освіту”, “Про дошкільну освіту”, “Про

охорону дитинства”, “Про реабілітацію інвалідів в Україні”, нормативно-правовими актами Президента України, Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства освіти і науки України, інших центральних органів виконавчої влади, рішеннями місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Спеціальні школи працювали на підставі статуту, розробленого на основі Положення про загальноосвітній навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.06.2000 №964 (із змінами) з урахуванням виду спеціальної школи (школи-інтернату) та особливостей її діяльності.

Установлено, що головними завданнями розвитку спеціальної школи були: забезпечення права дітей, які потребували корекції фізичного та (або) розумового розвитку, на здобуття певного освітнього рівня загальної середньої освіти шляхом спеціально організованого навчально-виховного процесу в комплексі з корекційно-розвитковою роботою, медичною реабілітацією; розвиток природних здібностей і обдарувань, творчого мислення вихованців, здійснення їхньої допрофесійної та професійної підготовки, формування соціально адаптованої особистості; сприяння засвоєнню учнями норм громадянської етики та загальнолюдської моралі, міжособистісного спілкування, основ гігієни та здорового способу життя, початкових трудових умінь і навичок. Показано, що навчально-виховний процес у спеціальній школі України здійснювався з урахуванням особливостей психічного та фізичного розвитку, що знаходило відображення у змісті, формах і методах навчання, встановлення відповідного режиму дня, що забезпечувало системність навчально-виховної, корекційно-розвиткової, лікувально-профілактичної роботи, проведення реабілітаційних заходів.

Доведено, що мета освіти досліджуваних шкіл у 1991–2000 рр. декларувалася на рівності здобуття вихованцями знань, умінь і навичок, для чого діти з особливими потребами забезпечувалися спеціальною навчальною і допоміжною літературою, допоміжними технічними засобами. Рівень їхнього психофізичного розвитку урахувався під час комплектування груп за видами праці (уроки трудового навчання), у процесі створення умов для подолання порушень психофізичного розвитку (у тому числі й засобами медичної реабілітації), засвоєння програмового матеріалу, розвитку їхніх здібностей, набуття професійно-трудова навичок (професійна підготовка), розвитку соціалізації, зокрема завдяки створенню можливостей вступу до професійно-технічних та закладів вищої освіти.